

Cyklus komorných koncertov
— 12. ročník

GALÉRIA HUDBY

Koncertná sála Župného domu
Nitrianska galéria

marec — máj 2017

N NITRIANSKA
G GALÉRIA —
Umenie na
dobrej adrese

GALÉRIA HUDBY

**Cyklus komorných koncertov
— 12. ročník**

**Koncertná sála Župného domu
Nitrianska galéria**

marec – máj 2017

Hlavný partner

u. fond
na podporu
umenia

Podujatie z verejných
zdrojov podporil
Fond na podporu umenia.

H Hudobný fond
Music Fund Slovakia

S finančným príspevkom
Hudobného fondu.

 ARRIVA
a company

hudobný život

Galéria hudby

30. marec 2017 o 18.00 hod.

Josef Špaček (CZ) – husle

Miroslav Sekera (CZ) – klavír

PROGRAM

Bedřich Smetana (1824 – 1884): Z domoviny

Moderato

Andantino – Moderato

Niccolò Paganini (1782 – 1840): Capriccio č. 24 (arr. Karol Szymanowski)

Johannes Brahms (1833 – 1897): Sonáta č. 2 A dur pre husle a klavír, op. 100

Allegro amabile

Andante tranquillo

Allegretto grazioso (quasi Andante)

Erich Wolfgang Korngold (1897 – 1957): Much Ado About Nothing, op. 11

(Veľa křiku pre nič)

The Maiden in the Bridal Chamber

Dogbery and Verges. March of the Watch

Scene in the Garden: Molto espressivo

Masquerade: Hornpipe: Animato

Georg Friedrich Händel (1685 – 1759)/**Johan Halvorsen** (1864 – 1935):

Passacaglia (arr. pre husle a klavír Tomáš Kačo)

JOSEF ŠPAČEK

Mladý český huslista Josef Špaček sa veľmi rýchlo etabloval ako jeden z najlepších huslistov svojej generácie. Pracoval pod vedením renomovaných pedagógov, napríklad Idy Kavaľanovej a Jaime Lareda pôsobiacich na Curtisovom hudobnom inštitúte vo Filadelfii či Itzhaka Perlmana z newyorskej Juilliard School. V máji roku 2012 sa stal jedným z finalistov Medzinárodnej súťaže kráľovnej Alžbety v Bruseli; v roku 2009 zvíťazil v medzinárodnej husľovej súťaži Michaela Hilla (Nový Zéland) a v roku 2008 získal tretiu cenu a cenu mladej poroty na medzinárodnej husľovej súťaži Carla Nielsena. V súčasnej dobe kombinuje úspešnú sólovú koncertnú činnosť s kariérou koncertného majstra Českej filharmónie.

Z jeho nedávnych či plánovaných koncertov uvedieme sólové vystúpenia s Českou filharmóniou pod taktovkou Jiřího Bělohlávka a Jakuba Hrůši (koncerty v Prahe, v marci 2015 debut vo viedenskom Musikvereine, v apríli 2015 turné zahrňujúce päť koncertov vo Veľkej Británii a koncerty v USA a Austrálii), vystúpenie s Malajzijskou filharmóniou pod vedením dirigentky Alondry de la Parra, v júni 2015 koncert s orchestrom Essener Philharmoniker pod taktovkou Tomáša Netopila a v decembri 2014 vystúpenie s Orchestre Philharmonique de Luxembourg a Jiřím Bělohlávkom. Ďalšími sprievodnými telesami Josefa Špačka boli či budú Nederlands Philharmonisch Orkest, Kristiansand Symfoniorkester pod vedením Giordana Bellincampiho, Shanghai Symphony Orchestra, Janáčkova filharmónia, Filharmónia Bohuslava Martinů, budapeštiansky Komorný orchester Ferenc Erkel a Symfonický orchester hl. mesta Prahy FOK. Josef Špaček sa venuje taktiež recitálom, a to rovnako na európskych pódioch (napr. v pražskom Rudolfini, viedenskom Konzerthause či kúpeľoch Schloß Elmau), tak v Ázii a v Spojených štátoch.

Spolupracoval s dirigentami Jiřím Bělohlávkom, Jakubom Hrůšom, Christophom Eschenbachom, Manfredom Honeckom, Jamesom DePreistom, Asherom Fischom, Royom Goodmanom, Eliahu Inbalom a Rossenom Milanovom. Josef Špaček sa pravidelne zúčastňuje hudobných festivalov: vystupoval napríklad na festivaloch Pražské jaro a Dvořákova Praha, na coloradskom festivale Bravo! Vail, na illinoiskom Ravinia Festival, festivale Moravský podzim a festivale Chamber Music Connects the World v nemeckom Kronbergu.

V apríli roku 2013 vydala spoločnosť Supraphon Josefovi Špačkovi prvú recitálovú nahrávku. Spoločne s klaviristom Miroslavom Sekerom na nej interpretujú

diela Leoša Janáčka, Bedřicha Smetany a Sergeja Prokofieva. Za túto nahrávku dostal tie najvyššie hodnotenia v niekoľkých recenziách. V októbri roku 2014 nahral pre značku Supraphon druhé CD, tentokrát s Českou filharmóniou a Jiřím Bělohlávkom. V marci roku 2013 vydala spoločnosť Naxos jeho nahrávku skladieb H. W. Ernsta. V roku 2006 nahral svoje prvé CD s kompletným predvedením sonát pre sólové husle Eugèna Ysaÿe.

Josef Špaček hrá na husle vyrobené v roku 1855 v dielni Jeana-Baptista Vuillauma.

MIROSLAV SEKERA

Nevšedný talent Miroslava Sekeru rozpoznala v jeho 3 rokoch dnes už legendárna prof. Zdena Janžurová a ujala sa ako prvá jeho hudobného vzdelávania. Ako dvanásťročný rovnocenne ovládal nielen klavír, ale aj husle, takže s obidvoma nástrojmi uzavrel základný hudobno-vzdelávací cyklus. Tieto výnimočné schopnosti mu priniesli detskú rolu zázračného Amadea vo Formanovom rovnomenom filme, kde v známej scéne ako mladý Mozart vystupuje s obidvoma nástrojmi pred pápežom v Ríme.

Po absolutoriu na ZUŠ v Prahe husle odložil a začal sa venovať výhradne iba klavíru. Bol prijatý na pražské konzervatórium do triedy prof. Evy Boguniovej. Paralelne študoval v triede prof. Martina Ballýho, u ktorého zároveň navštevoval letné klavírne kurzy v Písku. Formálne hudobné vzdelávanie ukončil v roku 1999 na HAMU v triede prof. Miroslava Langeru.

Ako sólový hráč je laureátom 1. ceny súťaže F. Chopina v Mariánskych Láznach, 1. ceny v súťaži HAMU (s pridruženým štipendiom firmy Yamaha) a 1. ceny medzinárodnej súťaže J. Brahmsa v rakúskom Portschachu. S podporou nadácie Českého hudobného fondu nahral pre Multisonic sólový album. V rámci tohto projektu vznikli kritikmi oceňované nahrávky vrcholných diel J. Brahmsa, D. Scarlattiho a M. Moszkowského. V nadväznosti na tieto úspechy navštívil Sekera ako sólový i komorný hráč prestížne pódia, predovšetkým vo Viedni (Wien Konzerthaus, Musikverein), vo Washingtone (The Kennedy Center) a v ďalších mestách po celom svete.

Miroslav Sekera vyniká vo svojej generácii všestranným prístupom ku koncertnému vystupovaniu a každodennej hudobnej praxi. Pre svoju povesť špičkového komorného hráča a predovšetkým pre schopnosť čítať a interpretovať náročné moderné partitúry si ho vyžiadala súčasný americký skladateľ Joseph Summer, aby v produkcii Albany Records a Navona Records našťudoval a nahral premiérové albumy jeho skladieb.

Sekerov praktický i umelecký záber mu umožňuje obsiahnuť všetky segmenty koncertného vystupovania. Vystupuje ako komorný partner s huslistom Josefom Špačkom, mezzosopranistkou Dagmar Peckovou a bývalým vedúcim sekcie dychových nástrojov Berlínskej filharmónie Radkom Baborákom, v súčasnosti najoceňovanejším hráčom na lesný roh na svete. Sekera bol hosťujúcim sólistom niekoľkých projektov symfonického orchestra FOK, spolupracuje pravidelne i s Českým rozhlasom. Pražskému publiku sa v nedávnej minulosti predstavil predovšetkým ako fenomenálny interpret Chopinovej a Lisztovej klavírnej hudby. Na dvoch recitáloch v pražskom Rudolfine a koncertnej sieni pri kostole sv. Vavřinca predviedol okrem iných diel i 24 Chopinových prelúdií a Lisztove virtuózne parafrázy talianskych opier. Na pražskej hudobnej scéne spôsobila táto interpretácia skutočný rozruch a stala sa senzáciou sezóny.

Galéria hudby

5. apríl 2017 o 18.00 hod.

Eugen Prochác – violončelo

Rajmund Kákoni – akordeón

PROGRAM:

Antonio Vivaldi (1678 – 1741): Sonáta č. 5 e mol (arr. R. Kákoni/E. Prochác)

Largo

Allegro

Largo

Allegro

Marek Piaček (1972): El efecto foehn

Paul Hindemith (1895 – 1963): Smútočná hudba (arr. R. Kákoni/E. Prochác)

Mstislav Rostropovič (1927 – 2007): Humoreska, op. 5

(arr. R. Kákoni/E. Prochác)

Ilja Zeljenka (1932 – 2007): Štefánka, slovenské tango pre violončelo a akordeón

Sulchan Cincadze (1925 – 1991): Sačidao (arr. R. Kákoni/E. Prochác)

Juraj Hatrík (1941): 2 smutné tance

Peter Zagar (1961): Dominantný akord

Astor Piazzolla (1921 – 1992): Butcher's Death

Michelangelo 70

(arr. Werner Thomas-Mifune)

Sonáta e mol **Antonia Vivaldiho** ma sprevádza od takpovediac detských rokov. Vtedy, ako žiak LŠU som ju hral, samozrejme, s klavírom. O veľa rokov neskôr som sa k tomuto dielu vrátil. Bolo to v dobe, keď sme s Rajmundom budovali repertoár pre violončelo a akordeón. Spočiatku nám to pripadalo ako svätokrádež, hrať Vivaldiho na akordeóne. Keď sme sa však zamysleli nad skutočnosťou, ako sonáta mohla znieť okolo roku 1700, verzia s akordeónom nám pripadala oveľa štýlovejšia ako s veľkým koncertným krídlom. Sonátu uvádzam aj s harfou, organom, či gitarou. Jej melodická krása je nezničiteľná v akejkoľvek podobe.

Marek Piaček je originálnou postavou slovenskej hudby. Má nezameniteľný humor, ale pritom veci berie veľmi vážne. *El effecto foehn* je druh suchého, horúceho vzdušného prúdu, ktorý Piačeka inšpiroval k minimalistickej skladbe. Objavila sa na našom prvom CD Visions.

Slávna *Smútočná hudba* **Paula Hindemitha** je napísaná pre violu a malý orchester, pri príležitosti úmrtia anglického kráľa Georga V. Skladateľ bol práve v Londýne na turné, authority ho oslovili napísať skladbu na kráľovu počesť, čo aj vykonal – trvalo mu to pol dňa a večer ju premiéroval.

Mstislav Rostropovič disponoval gigantickým talentom – hra na violončelo, klavír, dirigovanie, to všetko akoby mu nestačilo, venoval sa chvíľu aj kompozícii. *Humoreska* je napísaná pre violončelo a klavír, skomponoval ju pre svojho učiteľa, Semiona Kozolupova, k narodeninám, v podstate cez noc. Virtuózna, ekvilibristická „prskavka“ existuje aj v úprave pre violončelo a sláčiky z pera Petra Zagara.

Dielo **Ilju Zeljenku** patria k trvalým hodnotám slovenskej hudobnej kultúry. Ako protagonista progresívnych avantgardných prvkov európskej moderny sa stal vedúcou osobnosťou skladateľskej generácie 60-tych rokov. Slovenské tango pre violončelo a akordeón *Štefánka* je z rovnomenného radu skladieb zábavného charakteru pre málo používanú interpretačnú zostavu z roku 2005.

Sulchan Cincadze je jednou z hlavných postáv gruzínskej hudby 20. storočia. Vyštudovaný violončelista sa neskôr venoval len kompozícii a „svojmu“ nástroju venoval veľa skladieb. Skladba *Sačidao* je z cyklu *Päť skladieb pre violončelo a klavír*, venovaných úžasnému Danielovi Šafranovi. Sačidao je druh melódie, hranej na športových súťažiach folklórnymi skupinami. Autor týchto riadkov mal česť sa so skladateľom stretnúť ako študent konzervatória na sérii koncertov v Gruzínsku v roku 1979.

Juraj Hatrík ako málokto zo slovenských skladateľov obsiahol takmer všetky hudobné druhy a žánre. Jeho monumentálna, vyše dvadsaťminútová kompozícia Visions dala názov nášmu CD z roku 2004. *2 smutné tance* ako ukážky Hatríkových menších hudobných foriem sú zaradené na našom spoločnom CD s Rajmundom Kákonim Accellerande.

Charakteristickou črtou tvorby **Petra Zagara** je prepojenie tradičných kompozičných ideálov a novodobej výpovednej hodnoty. Skladba *Dominantný akord* vznikla na objednávku 17. ročníka Festivalu peknej hudby v Banskej Štiavnici v roku 2016. Premiéra bola súčasťou celovečerného koncertu venovaného jeho tvorbe. Zaujímavosťou skladby je, že autor predpisuje preladenie struny d o tón vyššie.

Aký by to bol akordeónový koncert bez **Astora Piazzollu**?! Hráme s Rajmundom viacero jeho diel, vrátane Le Grand Tango, venované M. Rostropovičovi. Na dnešný koncert sme vybrali trochu morbidne *Butcher's Dead* a akčné *Michelangelo 70*.

EUGEN PROCHÁČ

je absolventom Akadémie múzických umení v Prahe v triede prof. Josefa Chuchra. Neskôr študoval pod vedením takých osobností akými sú Daniel Šafran, Erling Blondal Bengtsson, Michail Chomicer, Angelica May. Je absolútnym víťazom medzinárodnej súťaže Premio Valentino Bucchi v Ríme v roku 1990 a držiteľom Ceny slovenskej hudobnej kritiky. Od roku 1990 je pedagógom na VŠMU v Bratislave. V rokoch 1993 – 1997 pôsobil ako profesor na Academia Nacional Superior de Orquestra v Lisabone a Escola Profissional v Paredesi. Pravidelne vyučuje na majstrovských kurzoch, v portugalských mestách Porto a Paredes, v Rakúsku, vo Vietname, Thajsku, Indonézii, ako aj na Slovensku.

Vydal viacero CD pre mnohé významné spoločnosti. Treba spomenúť napríklad album *On Fire* s E. Škutovou, či *Music for Cello and Harp* vydavateľstva Diskant, ktoré prináša majstrovské skladby impresionistov, ako aj virtuózne barokové sonáty. Nasledujú tituly ako *CD Visions – Slovak Music for Cello and Accordion* a album súboru *Cellomania*, violončelového kvarteta, obidve s výhradne slovenským repertoárom, napísaným priamo pre tieto zoskupenia. Kompletná violončelová tvorba Tadeáša Salvu vydaná vydavateľstvom NAXOS v roku 2012 sa ocitla v rebríčku bestsellerov tohto labelu na poprednom mieste. Medzi jeho významné spolupráce patrí aj účasť na albume Nikolaj Nikitin Ensemble with Miroslav Vitouš *Tales from My Diary*. V poradí ďalším sólovým titulom, nahratým spolu s akordeónistom Rajmundom Kákoniom je album *Accelerande*, realizovaný spoločnosťou Hevhetia. Posledným nahrávacím počínom je CD *Hommage* a Rostropovič s klaviristkou Jordanou Palovičovou.

Spolupracuje so svetoznámymi osobnosťami akými sú Sofia Gubajdulina, Arto Noras, En Shao, Giovanni Sollima, Rick Wakeman, Ken Hensley, Steve Hackett, Miroslav Vitouš, Pavel Steidl, Václav Hudeček a ďalší. Ako vedúci súboru Pro-mi le bol účastníkom koncertnej svetovej premiéry oktetovej verzie skladby *Cello Counterpoint* od Steva Reicha. Aktívne, ako hráč i spolutvorca dramaturgie, sa zúčastnil projektu *Tribute to Freedom* so svetoznáмым spevákom Jonom Andersonom z britskej rockovej legendy Yes. V pláne je ich spoločné CD s tvorbou Jeana Sibeliusa.

Eugen Procháč je zakladateľom a umeleckým riaditeľom medzinárodného Festivalu peknej hudby v Banskej Štiavnici, ako aj Štiavnických letných kurzov. Bol hlavným dramaturgom festivalu Al Ain v Spojených arabských emirátoch

a Mozartovho festivalu v Istanbuli. Dirigovanie študoval u Jeana Marca Burffina, Erwina Aczéla a ako mimoriadny študent na viedenskej Universität für Musik u prof. Leopolda Hagera. Okrem iných dirigoval orchestre Philharmonia Satu Mare, Orquestra do Norte Portugal, Komorní sólisti Bratislava a Symfonický orchester Slovenského rozhlasu.

RAJMUND KÁKONI

V čase svojho etablovania sa na slovenskej interpretačnej scéne priam prelomovo zasiahol do vývoja domácej akordeónovej školy. Po absolvovaní bratislavského konzervatória, kde v rokoch 1965 – 1971 navštevoval triedu Marty Szőkeovej, ho na základe výnimky Ministerstva školstva prijali na VŠMU v Bratislave, kde sa dovtedy akordeón nevyučoval, ako prvého vysokoškolského poslucháča v odbore akordeónovej hry v celom bývalom Československu. Štúdium ukončil v r. 1975 Cenou Ministra školstva. Je päťnásobným víťazom medzinárodných akordeónových súťaží: Tager Harmonika (Klingenthal, Nemecko – 1967, 1970); Trophée mondial de l'accordéon (Riccione, Recanati – Taliansko – 1969, 1975); Grand prix international de l'accordéon (Annecy, Francúzsko – 1974).

Kákoni už od obdobia štúdia vyvíjal bohatú koncertnú činnosť doma i v zahraničí (Nemecko, Francúzsko, Rakúsko, Maďarsko, Poľsko, Švédsko, Island, Holandsko, Vietnam, Taliansko, Rusko, Belgicko, Anglicko atď.), zároveň aktívne pedagogicky pôsobí na Vysokej škole múzických umení v Bratislave. Premiérovu uviedol skladby mnohých slovenských skladateľov (Pavel Zika, Peter Cón, Juraj Hatrík, Milan Novák, Ilja Zeljenka, Jozef Gahér, Juraj Pospíšil, Rudolf Pepucha, Ladislav Kupkovič atď.), z ktorých viaceré mu boli priamo dedikované. Jeho nahrávka skladby *Partita giocosa* od Juraja Hatríka je historicky prvá akordeónová CD nahrávka na Slovensku.

Je pozývaný ako lektor domácich a zahraničných odborných seminárov a taktiež do porôt rôznych akordeónových súťaží. Pôsobil v komorných zoskupeniach – s pozaunistom Tiborom Winklerom, neskôr v akordeónovom duu s Borisom Lenkom a od roku 2002 pôsobí v duu s violončelistom Eugenom Prochácom, s ktorým vydal vo vydavateľstve Diskant CD album *Visions – Slovak Music for Cello and Accordion* s výlučne slovenským repertoárom, napísaným priamo pre toto duo. Ďalším titulom, nahratým spolu s Eugenom Prochácom, je album *Accelerande*, realizovaný spoločnosťou Hevhetia. V roku 2008 nahral vo

vydavateľstve Diskant sólové CD Accordion monologue so súčasnou slovenskou tvorbou pre akordeón.

Odborné kritiky oceňujú Kákoniho iskrivý temperament, výrazovú hĺbku a obdivuhodný technický fond, čo mu umožňuje pohrávať sa s formovaním tónu a vychutnávať farebné detaily pri výstavbe diela. V roku 1990 sa preorientoval z klávesového na gombíkový akordeón (systém bajan) značky PIGINI. V marci 2013 mu bol udelený prezidentom republiky titul profesor.

Galéria hudby

3. máj 2017 o 18.00 hod.

Quasars Ensemble

Ivan Buffa – dirigent

Bojidara Kouzmanova-Vladar – husle

Peter Mosorjak – husle

Julia Purgina – viola

Ján Bogdan – violončelo

Marián Bujňák – kontrabas

Andrea Mosorjaková – flauta

Mónika Csonka – hobo

Martin Mosorjak – klarinet

István Siket – trúbka

Tamás Schlanger – bicie nástroje

Diana Buffa – klavír

PROGRAM:

Ivan Buffa (1979): Locatelli – Caprice *pre husle a komorný súbor* (2008)

Michael Jarrell (1958): Assonance VI *pre 8 nástrojov* (1991)

Gérard Grisey (1946 – 1998): Vortex Temporum I, II, III *pre 6 nástrojov* (1994 – 1996)

Koncert sa koná v rámci projektu Hudba v slovenských mestách.

Z verejných zdrojov podporil hlavný partner podujatia Fond na podporu umenia.

Portrét súčasnej hudby z prostredia francúzskej proveniencie tvorí dramaturgickú koncepciu tohtoročného ročníka projektu slovenského súboru Quasars Ensemble s názvom Hudba v slovenských mestách.

Locatelli – Caprice pre sólové husle a komorný súbor **Ivana Buffu** vzniklo na objednávku huslistu Mareka Zwiebela, ktorý si k sólovému partu Locatelliho *Caprica* D dur č. 23 „Labyrint“ z *L'arte del violino* prial vytvoriť sprievod, podobný dnešnej modernej hudbe, plnej nových techník a spôsobov hry na nástroji. Pomerne monotónne pôsobiace *Caprice*, s malými obmenami dookola opakujúce päť, resp. šesť taktov, spracúvajúcich techniku arpeggia dostáva celkom inú tvár, keď sa k nemu odrazu zo strany sprevádzajúceho ansámblu začnú pridružovať rozmanité zvuky flažoletov, klavírných strún, viaczvuky dychových nástrojov a mnohé ďalšie novotvary. Rešpektujúc tonálny pôdorys pôvodného Locatelliho diela tak vzniká zaujímavé prepojenie minulosti so súčasnosťou, ako to môžeme pozorovať napr. u Salvatoreho Sciarrina, ale aj v prácach iných autorov.

Existovalo taktiež viacero pokusov o prikomponovanie sprievodu k populárnemu *Caprice*, či už išlo o romantické inštrumentovanie jednoduchého harmonického pozadia pre veľký orchester od G. Roždenstvenského pre ruského virtuóza Davida Oistracha, alebo o jednoduchšiu verziu s klavírom od Henryka Szerynga, pričom sa vždy jednalo o autentický doplnok k originálnej sólovej skladbe.

Cyklus *Assonance* švajčiarskeho skladateľa **Michaela Jarrella** je porovnateľným cyklom skladieb s opakujúcim sa názvom, akým sú aj Beriove Sekvencie. Skladateľ si v ňom nepretržite zaznamenáva chod hudobných myšlienok, tvoriacich napokon akýsi skicár. Akoby sa neustále vracal k tomu istému kompozičnému problému, ktorý nepovažuje za dostatočne vyriešený a preňho uzavretý. Aj preto Jarrellov cyklus *Assonance* tak povediac osciluje medzi Beriovými cyklami sólových Sekvencií a koncertantnými *Chemins*.

Ideu asonancie skladateľ vysvetľuje takto: „V prvotnej francúzskej poézii dominuje miesto rýmu asonancia. Asonancia vzniká medzi dvoma veršami, ktoré sa zhodujú v poslednej prízvuknej samohláske. Nie je dôležité, či sú hlásky bezprostredne pred alebo za danou samohláskou podobné alebo úplne odlišné. Jediné na čom záleží je, aby boli hlásky vyslovené rovnako a s rovnakým zafarbením.“

Určitú paralelu takejto idey môžeme nájsť v ľudovej poézii, kde sa namiesto majstrovského rýmu stretávame s jednoduchou zhodou samohlások medzi slovami. Slovo asonancia (z latinského „sonans“ – zvučný) teda necháva súznieť

samohlásky alebo fonémy, aby text viac „znel“, než sa rýmoval. Ako je možné takýto princíp uplatniť v hudobnej kompozícii bez slov? Odpoveď je ukrytá v Jarrellovej majstrovskej inštrumentácii, prepojenej s dôsledným využívaním seriálnej techniky. Vďaka tomu vzniká množstvo harmonických a zvukových súvislostí tak medzi jednotlivými modelmi, ako aj vo vnútri samotnej štruktúry napriek tomu, že sú niekedy aplikované výlučne pre melodický dychový nástroj. Niekoľko vybraných a neustále sa vracajúcich tónov, sa postupne vystriedava s tónovými reťazami, multifonickými viaczvukmi či farebnými premenami prostredníctvom využitia rôznych špecifických techník hry. Súznie tak nie len materiál v rôznych vlastných, vnútorných harmonických kontextoch, echách, podobných, ale predsa len nie úplne rovnakých modeloch, ale akoby sa „rýmujú“ neustále sa vracajúce vybrané tóny ako magické hudobné asonancie, vracajú sa neustále podobne znejúce, ale nie celkom rovnaké hudobné gestá.

Erbovným dielom kompozičnej poetiky spektrálnej hudby, resp. techniky, ktorá vydlaždila poslednú výraznú stopu na vývojovom chodníku európskeho hudobného myslenia, je rozsiahly trojčasťový gigant s názvom *Vortex temporum* (Vír času), ktorý vzišiel z pera otca spektrálnej hudby, francúzskeho mága **Gérarda Griseya**.

Spektrálna technika sa vyvinula začiatkom 70. rokov. Jej podstatou je práca s dlhými tónovými spektrami, ktoré podliehajú počítačovej analýze a následne sa pomocou rozličných modulačných procesov premieňajú na iné spektrá. Základy tejto myšlienky pochádzajú z akustiky, skúmajúcej rad alikvótnych tónov. Práve Grisey v roku 1975 demonštroval toto prepojenie prostredníctvom analýzy hlbokého tónu „e“, z ktorého vzišiel spektrálny materiál k vytvoreniu pilotnej skladby spektralistov – *Partiels*.

Dielom *Vortex Temporum* sa tvorba Gérarda Griseya zavŕšila. Jednotlivé spektrálne zvukové siete sú tu naviazané na dynamicky sa meniace rytmické modely, pôsobiace ako nespútaný vírivý živel. Neustále gradujúci proces vrcholí v klavírnej kadencii. Druhá časť zasa akoby ilustrovala fyzikálnu neúprosnosť i subjektívnu relatívnosť plynutia času. Statické akordické kaskádovité zosuvy totiž neočakávane narúšajú krátkodobé nepravidelné tempové zmeny. Tretia časť rekapituluje materiál prvej časti, ktorý sa však ocitá v nových metricko-rytmických súvislostiach. Akoby ho nechával Grisey rozpadáť, aby ho následne opäť skladal dokopy ako mozaiku absurdného surrealistického sna.

Ohromujúca energia vibrujúcich girland šiestich nástrojov je doslova lahôdkou par excellence zo sveta súčasnej, virtuózne poňatej hudby. Množstvo štvrtónov,

využitie zvýšeného tlaku sláčka na struny nástroja, alebo multifonické zvuky dy-
chových nástrojov dodávajú dielu potrebné spektrálne zafarbenie. Zaujímavosťou
je štvrtónové ladenie štyroch tónov klavíra, tvoriacich spoločne zmenšený sept-
akord, ktoré sú prirodzenou súčasťou spektra, avšak v kombinácii s tradičným
temperovaným ladením zvyšných strún klavíra vytvárajú nové zaujímavé farby,
resp. zvukové ilúzie.

Premiéra kultového diela sa uskutočnila pred viac než 20 rokmi, 26. apríla 1996
v rámci známej festivalovej prehliadky súčasnej hudby v nemeckom Wittene.

IVAN BUFFA

QUASARS ENSEMBLE

od svojho vzniku v roku 2008 patrí k jedinečným profesionálnym hudobným
telesám svojho druhu na Slovensku. Popri súčasnej klasickej hudbe sa v rovna-
kej miere venuje aj hudbe starších epoch a medzinárodný rešpekt si získava za
odvážne stavané dramaturgické koncepcie. Konfrontuje najnovšie súčasné diela
s piliermi klasickej hudobnej histórie.

Súbor uviedol koncertné profily popredných predstaviteľov súčasnej kompozičnej
špičky ako sú Bent Sørensen, Michael Jarrell, Kaija Saariaho, Toshio Hosokawa
za ich osobnej účasti. Medzi umelcov, s ktorými spolupracoval, patria aj flautisti
Camilla Hoitenga a Mario Caroli, huslista Dalibor Karvay, speváci Lionel Peintre,
Stephan Loges, Knut Schoch, Sergej Kopčák, Petra Noskaiová, Eva Šušková, či
dirigent Szymon Bywalec.

Quasars Ensemble sa predstavil na najprestížnejšom pódii súčasnej hudby –
na legendárnych 46. prázdninových letných kurzoch v Darmstadte. Účinkoval
aj na Varšavskej jeseni, Arcus Temporum v Pannonhalme, Ostravských dňoch
novej hudby. Vystúpil v Bruselskom Flagey, Mníchovskom Gasteigu, Hudobnom
centre v Budapešti či NOSPR v Katowiciach. Je pravidelným hosťom najprestíž-
nejších slovenských festivalov Bratislavské hudobné slávnosti a Melos-Étos.
Tri roky pôsobil ako rezidenčný súbor Kasární/Kulturpark v Košiciach. Jeho
koncertný cyklus výrazne formoval projekt Európskeho hlavného mesta kul-
túry 2013 a ISCM Music World Days 2013 v tomto meste. V skladbe Ivana

Buffu s názvom Organismi sa Quasars Ensemble zaskvel ako sólista v sprievode
Slovenskej filharmónie.

Quasars Ensemble exkluzívne nahráva pre spoločnosť Hevhetia. Posledný titul
s názvom Néo-classicisme prináša retrospektívny pohľad na znovuoživo-
vanie klasicistického ideálu hudobnej krásy podľa antického vzoru z parížskeho
a pražského prostredia 20. rokov minulého storočia. Nahrávka s dielami Arnolda
Schönberga, Alexandra Albrechta a Paula Hindemitha bola oslavou komornej
symfónie ako nového hudobného druhu, za ktorú súbor získal najprestížnejšie
umelecké ocenenie na Slovensku – Krištáľové krídlo. Ocenenie TIP EDITORA
a „6 hviezdíček“ ako výnimočné CD od českého odborného časopisu Harmonie
získala nahrávka Quasars Ensemble – Mahler, Debussy, Albrecht, Poulenc. Titul
Contemporary Reflections reflektoval tvorbu súčasnej skladateľskej špičky. CD
Posledné slová z produkcie Hudobného centra v Bratislave bolo výnimočným
a posledným projektom legendárneho basistu Sergeja Kopčáka v spolupráci
s Quasars Ensemble.

IVAN BUFFA

je umeleckým vedúcim Quasars Ensemble a vedúcou umeleckou osobnosťou
na Slovensku. Študoval klavír a kompozíciu v Bratislave a na Universität für
Musik und darstellende Kunst vo Viedni u Michaela Jarrella. Od roku 2008
umelecky vedie úspešné hudobné teleso Quasars Ensemble, s ktorým sa pred-
stavil na najvýznamnejších pódioch súčasnej hudby. Diela Ivana Buffu zneli
na významných festivalových pódioch ako Wien Modern, Aspekte Salzburg,
Takefu International Music Festival, Tage der neuen Musik Bamberg, Ostrava
Days, Muzički Biennale Zagreb, ISCM World Music Days, Melos-Étos Bratislava.
V roku 2007 mu bola v Bratislave udelená prestížna cena Jána Levoslava Bellu
za skladbu Ritual. Za skladbu Organismi bol nominovaný na cenu Tatra Banky.
V roku 2013 spolu s členmi Quasars Ensemble prevzal najzávažnejšie umelecké
ocenenie na Slovensku – Krištáľové krídlo. Nahral 10 CD s hudbou 20. storo-
čia, uviedol viac než 100 slovenských diel, ako dirigent obsiahol ansámblový
repertoár, siahajúci od neskorého romantizmu, impresionizmu, neoklasicizmu
a expresionizmu, cez povojnovú avantgardu až po najnovšie diela. Vystúpil so
všetkými symfonickými orchestrami na Slovensku, spolupracoval však napr. aj
s Bambergskými symfonikmi. Je predsedom Spolku slovenských skladateľov,

člen festivalového výboru Melos-Étos, vyučuje kompozíciu na Vysokej škole
múzických umení v Bratislave.

Galéria hudby

15. máj 2017 o 18.00 hod.

Eugen Indjić (USA/FR) – klavír

PROGRAM:

Fryderyk Chopin (1810 – 1849):

Impromptu č. 1 As dur, op. 29

Impromptu č. 2 Fis dur, op. 36

Sonáta č. 2 b mol, op. 35

- - - Prestávka - - -

Balada č. 1 g mol, op. 23

Mazurky (výber)

Scherzo č. 2 b mol, op. 3

sa narodil v Belehrade. O hudbu sa začal zaujímať po emigrácii jeho rodiny do USA, kde absolvoval systematické hodiny hry na klavíri u gruzínskeho klaviristu Liubova Stephaniho. Svoje prvé verejné vystúpenie mal ako deväťročný so Symfonickým orchestrom Springfield, kedy hral Mozartov Koncert pre klavír a orchester d mol. Po dvoch rokoch ho L. Stephani zoznámil s Alexandrom Borovským (prestížnym ruským klaviristom a Prokofievovým spolužiakom), ktorý sa mu venoval v Bostone nasledujúcich päť rokov. Ako jedenásťročný hral už Lisztovu Campanellu a Maďarskú rapsódiu pre televíziu NBC a ako dvanásťročný realizoval prvú nahrávku pre spoločnosť RCA Victor na Rachmaninovom klavíri, kedy hral Beethovenove Variácie na Diabelliho tému. Ako trinásťročný hral Lisztov Koncert pre klavír a orchester č. 1 a o rok neskôr Brahmsov Koncert pre klavír a orchester č. 2 s Washingtonským národným symfonickým orchestrom.

V rokoch 1961 – 1971 ho pozval Arthur Fiedler k dlhodobej spolupráci s Boston Pops Orchestra. Svoje prvé koncertné turné realizoval v Dánsku v roku 1963 spolu s Alexandrom Borovským. Po absolutóriu Phillipsovej akadémie v Andoveri ho Erich Leinsdorf pozval na spoluprácu s Bostonským symfonickým orchestrom, kedy hral ako najmladší sólista Brahmsov Koncert pre klavír a orchester č. 2. Ako štipendista na Harvardovej univerzite študoval muzikológiu a kompozíciu u Laurencea Bermana a Leona Kirchnera. Počas štúdií na Harvardovej univerzite mal súkromné hodiny aj na Juilliard School of Music u Mieczysława Münza a u žiaka Rosiny Lhévinne – Lee Thompsona.

V roku 1968 sa zoznámil s Arthurom Rubinsteinom, ktorý bol neskôr až do svojej smrti jeho priateľom a mentorom a ktorý Indjića nazval „klaviristom svetovej triedy s mimoriadnou muzikalitou a umeleckým perfekcionizmom“. Jeho priateľ, skladateľ Alexandre Tansman, ktorý ho zoznámil s Vladimirom Horowitzom, mu venoval skladbu Caprice. V tom čase Indjić pokračoval vo svojich štúdiách kompozície u Nadie Boulanger v Paríži.

Ako laureát troch prestížnych medzinárodných klavírných súťaží – Varšava (1970), Leeds (1972), a Rubinstein (1974), účinkoval s najvýznamnejšími orchestrami v Spojených štátoch amerických, Južnej Amerike, Európe a Ázii a dirigentmi ako Bernstein, Bělohlávek, Casadesus, Fedosejev, Gergiev, Gielen, Jochum, Kubelík, Leinsdorf, Sanderling, Sinopoli, Solti, von Matačić, de Waart, Wit, Zinman atď. Pravidelne účinkuje v najznámejších koncertných sálach celého sveta – Carnegie

Hall, Avery Fisher Hall, Queen Elisabeth Hall, Concertgebouw, Musikverein, Salle Pleyel a Théâtre des Champs-Élysées, Čajkovského koncertná sála, La Scala atď.

Eugen Indjić participoval na mnohých televíznych produkciách vo Francúzsku, Poľsku i Japonsku, pre ktoré nahral kompletne klavírne dielo F. Chopina a nahrával aj pre spoločnosti Polskie Nagrania Muza, Sony, RCA Victor, Claves and Calliope. Jeho diskografia zahŕňa diela Chopina, Debussyho a Schumanna, ako aj diela Stravinského a Beethovena.

V nadväznosti na koncerty sa Indjić pravidelne venuje aj pedagogickej činnosti, pravidelne vedie majstrovské kurzy v Európe, predovšetkým na historickej Schola Cantorum v Paríži, v Japonsku a Spojených štátoch amerických a je tiež frekventovaným členom porôt medzinárodných klavírných súťaží vrátane Chopinovej, Lisztovej vo Wroclavi, Rubinsteinovej v Tel Avive, na festivale Pražská jar, v Lisabone Vianna Da Motta a ďalších.

Programový bulletin **Galéria hudby / marec – máj 2017**

Dramaturgia, produkcia, zostavenie bulletinu: Lucia Vadelová

Zodpovedný redaktor: Renáta Niczová

Grafická úprava, obálka: Filip Jurkovič

Technická podpora: Martin Daniš

Vydavateľ: Nitrianska galéria v roku 2017

Zmena programu a účinkujúcich vyhradená.

Texty neprešli jazykovou úpravou.

PROGRAM:

30. marec 2017 o 18.00 hod.

Josef Špaček (CZ) – husle

Miroslav Sekera (CZ) – klavír

Program: B. Smetana,

N. Paganini, J. Brahms,

E. W. Korngold,

G. F. Händel/J. Halvorsen

5. apríl 2017 o 18.00 hod.

Eugen Prochác – violončelo

Rajmund Kákoni – akordeón

Program: A. Vivaldi,

P. Hindemith, M. Rostropovič,

S. Cincadze, J. Hatrík, P. Zagar,

M. Piaček, A. Piazzolla

3. máj 2017 o 18.00 hod.

Quasars Ensemble

Ivan Buffa – dirigent

Program: I. Buffa,

M. Jarrell, G. Grisey

15. máj 2017 o 18.00 hod.

Eugen Indjić (USA/FR) – klavír

Program: F. Chopin